

Sortida d'estudi a Tona i Sant Pere de Torelló Tardor 1994. Dissabte 19 novembre

Joaquim CABEZA i VALLS

Crònica

Sortim de Barcelona amb una assistència d'una vintena llarga de socis i amics de la Societat Catalana de Geografia. Arribem al llinar de la Plana de Vic, a l'indret actualment conegut amb el nom de «Quatre Carreteres», lloc previst per a esmorzar. Hi arribem embolcallats amb una boira força espessa. Després passem per Tona i agafem la carretera que puja a Collsuspina. Un error ens fa passar de llarg el carrer que hauríem hagut de prendre per a arribar al santuari de Santa Maria del Barri. El xofer no troba un lloc a posta per a fer la maniobra de girar l'autocar. Això resulta sortós, ja que pujant pujant assolim el coll de la Pollosa, a poc més de 900 m d'altura. Hem eixit de la boira i gaudim d'un bell espectacle. Un mar de boires als nostres peus i, a l'horitzó, fent un arc visual de nord a est, podem veure el muntanyam del Puigmal, el Bastiments i el Costabona, i tot seguit l'imponent bloc del Canigó. Després, molt més a prop nostre, veiem l'indret del nus del Collsacabra, i a continuació, Milany, Puigsacalm, Cabrera i Aiats, belles unitats del Sistema Transversal, lligades al muntanyam de les Guilleries, d'on veiem destacar discretament els cims de Sant Benet i de Sant Miquel de Solterra o de les Formigues. Acabant de girar l'esguard vers el sud, uns graus més a la dreta de la direcció de llevant, clou la visió l'imponent massís del Montseny.

La resta de l'espectacle és ocupat pels indrets on ens trobem, un extrem dels altiplans del Moianès, amb la vila de Collsuspina a tocar, alguna gran masia propera, i una extensa boscúria on predomina el roure, que ara el trobem en plena apoteosi tardoral. L'indret és a posta perquè Joan Tort ens faci una interessant explicació de la Plana de Vic, amb detalls geològics sobre la seva formació, i també sobre el característic fenomen de la inversió tèrmica que té lloc en determinades situacions anticiclòniques, com s'esdevé justament avui, i altres aspectes generals.

Baixem o tornem a ficar-nos dins la boira. Arribem al pla del Castell, que és el cim del turó de Tona o del Castell, i no veiem res. Només podem visitar la important església romànica, la restauració de la qual va ser enllestida el gener del 1989, en complir-se els mil cent anys de la seva consagració, coneguda amb el nom de Sant Andreu del Castell, tot i que en aquest planell mai no hi ha hagut cap castell, només una torre de guaita, d'origen romà, situada al nord de l'església, a l'extrem del planell i vora el cingle. La torre és certament antiga, ja que conté alguns fragments de paret amb «obra espigada».

Baixem i visitem l'església de Santa Maria del Barri, dita també de Lourdes, d'origen romànic, bé que construïda a tongades en diferents èpoques. Paral·lelament amb l'església de Sant Andreu, ha estat assenyadament restaurada.

Reprenem la marxa i arribem a Sant Pere de Torelló, on anem directament a visitar el magatzem de la torneria «Mora-Viraf S.L.» La visita és acompanyada gentilment pels seus propietaris, que ens donen una bona informació sobre els processos de fabricació i venda dels seus variats productes.

Tornem a l'autocar i ens arribem a Torelló, per a agafar la carretera en direcció a Ripoll. Uns vuit o nou quilòmetres més amunt, deixem el novell tram de carretera i agafem un fragment de la vella fins al lloc i restaurant de Bajalou. Uns setanta o vuitanta metres a peu ens deixen a un punt on el Ter passa per sota mateix d'aquest tros de carretera vella, a pocs metres del conegut paratge del Purgatori. Allí podem observar un dels diversos meandres que el riu fa en aquesta zona, junt amb una bella mostra d'arbres de ribera. Joan Tort ens ho explica.

Tornem a Sant Pere de Torelló, al restaurant Bonay. L'alcalde de la vila, senyor Ramon Vaqué, no pot acompanyar-nos en el dinar, i en el seu lloc ho fa el tinent d'alcalde, senyor Joan Plana. També assisteix l'arxiver de la vila, senyor Agustí Dalmau.

Havent dinat, anem a visitar «la tèrmica», a les afores del poble. Aquesta singular instal·lació, de moment, és única a tot l'Estat. Ara sembla que hi ha el projecte de construir-ne cinc més, projecte promogut per l'Institut Català de l'Energia. La tèrmica funciona amb tota mena de deixalles de fusta, brancatge i troncs. Produïx electricitat i, sobretot, aigua calenta que, mitjançant una xarxa de conduccions subterrànies, es distribueix als domicilis dels veïns que s'han adscrit a aquest servei. Serveix per a calefacció i per a escalfar la instal·lació d'aigua potable. Els sobra producció, i ja estan projectant una nova ampliació de la factoria per a aprofitar més a pler aquesta energia sobrera, i fabricar algun altre producte que tenen en estudi. Aquesta visita, acompanyada i comentada pels senyors Plana i Dalmau, ha resultat altament suggestiva. «La tèrmica» és un allionador exemple d'aprofitament de recursos locals de baix preu, que permeten produir articles de preus moderats. Cal destacar que els fums que genera la combustió de la fusta, abans de sortir per les xemeneies, travessen un centenar de filtres. De manera que la contaminació ambiental que pot desprendre el petit fil de fum que hem vist sortir d'una de les dues xemeneies, és tan mínima, que es pot dir que és pràcticament inapreciable.

Seguidament, amb una visita llampec, els senyors Plana i Dalmau ens han acompanyat pel nucli antic de la vila, l'ajuntament, l'església i el casal de cultura, a la sala d'actes del qual ha tingut lloc la sessió acadèmica de la sortida d'aquesta tardor. Han parlat breu-

ment, per la Societat Catalana de Geografia, els senyors Vicenç Biete i Joan Tort. I per l'ajuntament de la vila, el tinent d'alcalde senyor Joan Plana ens ha llegit uns fragments relacionats amb la torneria, extrets del llibre *L'essència de Sant Pere de Torelló*, del qual és autor l'arxiver senyor Agustí Dalmau, qui tot seguit ens ha fet uns comentaris sobre els edificis d'interès històric i artístic que conserva el municipi, a més del santuari de Bellmunt. Amb un breu col·loqui d'un parell de preguntes, hem acabat aquesta ben aprofitada jornada de la sortida d'estudi de la tardor de 1994.